

Extra klimaatuitgave van de gemeente Nieuwkoop

NIEUWKOOP NIEUWS

KLIMAATSPECIAL

SAMEN OP WEG NAAR EEN DUURZAAM NIEUWKOOP

Van maandag 11 tot en met zondag 17 november is het Nationale Klimaatweek. Ook wij doen mee. Om u te inspireren organiseren we samen met inwoners en organisaties leuke activiteiten voor jong en oud. U vindt een compleet overzicht in deze Klimaatspecial.

Veel inwoners, organisaties en bedrijven zetten al stappen voor een beter klimaat. Zo zijn ze volop aan de slag met verduurzamen. Weet u welke stappen u kunt zetten om uw huis of tuin te verduurzamen? En dat er voor woningeigenaren aantrekkelijke subsidies zijn? Zo is er het Energiebesparingsfonds Nieuwkoop waarmee u tot € 2.500,- vergoeding krijgt op isolatie en/of nieuwe beglazing.

Zoekt u advies bij deze maatregelen of over de subsidies die daarvoor zijn, dan helpen onze energicoaches u daar graag bij. Donderdag 14 november organiseren we een speciale duurzaamheidsmarkt in het gemeentehuis in Nieuwveen. Daar kunt u zich vrijblijvend laten informeren over de verschillende mogelijkheden.

Tegel eruit, groen erin

We beseffen ons steeds meer hoe belangrijk het is om onze omgeving toekomstbestendig in te richten. Tegels vervangen we door planten en bomen. Daardoor is het minder warm op zomerdagen en kunnen we grote hoeveelheden regenwater

gemakkelijker afvoeren. Wilt u inspiratie opdoen om ook uw tuin aan te pakken? Ook dat kan tijdens de Klimaatweek.

Naast in en om huis kunnen we nog veel meer doen. Bijvoorbeeld bewuster nadenken over de spullen die we kopen en of het de moeite waard is om kapotte apparaten te repareren. Steeds meer mensen ruilen kleding of speelgoed in plaats van het te kopen. Binnen onze gemeente zijn er volop initiatieven.

Activiteiten

Tijdens de Klimaatweek is er een uitgebreid aanbod aan activiteiten. Reserveer een kaartje voor de bekroonde film 'De wilde Noordzee', kom speelgoed ruilen, ga samen afvalrapen, bezoek de open tuin of ga naar de kindervoorstelling 'Klimaatjes'. Kijk voor het complete overzicht verderop in deze Klimaatspecial.

Zo zetten we ons samen in voor een beter klimaat én een nog duurzamer Nieuwkoop. Doet u mee?

Wethouder duurzaamheid

Tom de Kleer

Wethouder klimaatadaptatie

Antoinette Ingwersen

DE NATIONALE KLIMAATWEEK

In 2030 moet de CO2-uitstoot in Nederland met ten minste 55 procent zijn gedaald. Zo werken we toe naar een klimaatneutrale samenleving in 2050. Dat bereiken we alleen samen door duurzamer te leven, wonen, eten, consumeren, reizen en produceren. Daarom organiseert het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) de Nationale Klimaatweek.

Kijk voor meer informatie over deze campagne op www.nkw2024.nl.

AAN DE SLAG MET HET VERDUURZAMEN VAN UW WONING

Voordat u aan de slag gaat met maatregelen om uw woning te verduurzamen, is het handig om een plan te maken. Daarmee krijgt u inzicht. Hoe ziet mijn woning eruit? Waar heb ik last van? Waar is onderhoud nodig? En wat is mijn energieverbruik?

Met een goed plan combineert u onderhoud, renovatie en verbouwingen met verduurzaming. Ook voert u maatregelen uit op het juiste moment en in de juiste volgorde. Dat scheelt tijd, geld en zorgt voor zo min mogelijk overlast. Het maken van een plan bestaat uit drie stappen:

Stap 1: Bekijk uw situatie van dit moment

Om inzicht in uw woning te krijgen, kijkt u naar de isolatie, uw energieverbruik, waarvan u last heeft en waar onderhoud nodig is.

Stap 2: Bepaal uw einddoel

Als u weet waar u naartoe wilt, is het makkelijker om keuzes te maken. Bedenk ook altijd wat voor u belangrijk is bij het verbeteren van uw woning.

Stap 3: Plan uw vervolgstappen

U weet uw situatie op dit moment en u heeft uw einddoel bepaald? Dan kunt u verder met het bepalen van de juiste vervolgstappen. Elke klus is anders, maar soms kunt u klussen wel combineren.

Op www.regionaalenergieloket.nl/nieuwkoop/inzicht-krijgen vindt u meer informatie en inspiratie om aan de slag te gaan met het maken van uw eigen plan.

ENERGIECOACHES KOMEN GRATIS LANGS

Aan de slag gaan met het verduurzamen van uw woning kan veel vragen oproepen. Wat zijn de voordelen van een warmtepomp? Waar moet ik op letten bij vloerisolatie? Waarmee ga ik beginnen? Kan ik subsidie krijgen? En hoe regel ik dat?

Onze energiecoaches zijn enthousiaste vrijwilligers die speciaal zijn opgeleid. Zij helpen u graag op weg. De coach komt bij u langs en maakt op basis van uw individuele wensen en motivatie een energiebesparingsadvies. In dit advies staan ook de te verwachten kosten en opbrengsten en de mogelijke subsidies. Met dit advies kunt u zelf de volgende stappen zetten.

Wilt u weten welke stappen of stapjes u kunt zetten om uw woning te isoleren of te verduurzamen?

Vraag een gratis besparingsadviesgesprek aan via www.gcnieuwkoop.nl/energiecoach. Vindt u het prettiger om het gesprek online te doen? Dat kan ook. Dat kunt u aangeven op het aanvraagformulier op de website.

GRATIS ADVIES VIA ENERGILOKET NIEUWKOOP

Hoe krijg ik mijn energierekening omlaag? Kan ik iets doen aan de tocht in huis? Hoe werkt een warmtepomp? En kan ik subsidie krijgen voor isolatie? Dit zijn vragen die bij veel bewoners spelen. Het Energieloket Nieuwkoop geeft informatie en advies bij alle vragen over energiezuinig wonen en bundelt alle informatie op een plek.

Het Energieloket Nieuwkoop helpt u met alle vragen rondom duurzaam wonen, zoals:

- Onafhankelijke informatie over zonnepanelen, isolatie en warmte-oplossingen.
- Overzicht van beschikbare subsidies en leningen: Zowel subsidies, leningen, nationale regelingen als lokale financieringsmogelijkheden.
- Gratis HuisScan: Doe de HuisScan en zie in twee minuten wat voor uw woning en situatie de mogelijkheden zijn om uw energierekening te verlagen.
- Advies via telefoon of e-mail: Komt u er niet uit? Dan kunt u bellen of e-mailen. Indien nodig verwijzen wij u door naar specialisten voor een uitgebreid bouw- en installatietechnisch advies.
- Vrijblijvend offertes van installateurs: Offertes bij bouw- en installatiebedrijven kunt u via de website aanvragen. Makkelijk, snel en geheel vrijblijvend.

Kijk voor informatie op www.duurzaam-nieuwkoop.nl/energieloket.

DUURZAME SUBSIDIES EN REGELINGEN

Uw woning verduurzamen kost geld. Gelukkig zijn er aantrekkelijke subsidies. Daarmee verlaagt u uw kosten. Wij zetten de belangrijkste subsidies op een rij.

Energiebesparingsfonds voor woningeigenaren

Bent u eigenaar van een woning die is gebouwd vóór 1992 en met een WOZ-waarde onder € 421.000,- (waarde per 1-1-2022)? U komt dan mogelijk in aanmerking voor een vergoeding van veertig procent van de kosten tot een maximum van € 2.500,- als u uw woning isoleert of voorziet van nieuwe beglazing. U kunt ook een materialenvergoeding krijgen als u de maatregelen zelf uitvoert (doe-het-zelf aanpak).

Meer informatie en de voorwaarden vindt u op www.duurzaam-nieuwkoop.nl/energiebesparingsfonds.

Energiebespaarlening voor woningeigenaren

De Energiebespaarlening is een aantrekkelijke lening bij het Nationaal Warmtefonds. Daarmee kunnen woningeigenaren energiebesparende investeringen financieren. Huishoudens met een verzamelinkomen tot € 60.000,- per jaar lenen tegen nul procent rente.

Meer informatie en de voorwaarden vindt u op www.warmtefonds.nl.

Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) voor woningeigenaren

Als eigenaar van een koopwoning kunt u de ISDE-subsidie gebruiken. Dat kan met een investering in een (hybride) warmtepomp, zonneboiler, een aansluiting op een warmtenet, elektrische kookvoorziening en met vijf typen isolatiemaatregelen.

Meer informatie en voorwaarden vindt u op www.rvo.nl/isde.

Subsidie voor groene daken

Wilt u een groen dak aanleggen? Dit levert veel voordelen op. Wij dragen bij aan de kosten via de Subsidie Groene Daken. Subsidie aanvragen is mogelijk tot en met 31 december 2024 of tot het subsidiebedrag van € 50.000,- op is. Inwoners en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) kunnen na het aanleggen van een groen dak tot maximaal € 500,- terugkrijgen en bedrijven maximaal € 5.000,-.

Meer informatie en de voorwaarden vindt u op www.duurzaam-nieuwkoop.nl/groendak.

Subsidieregeling voor verduurzaming van VvE's (SVVE)

Bent u een Vereniging van Eigenaren (VvE), woonvereniging of wooncoöperatie en van plan uw gebouw(en) te verduurzamen? Vraag dan subsidie aan voor isolatie of andere energiebesparende maatregelen.

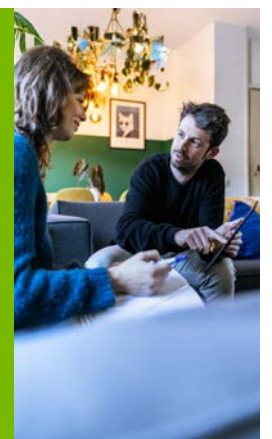
Meer informatie vindt u op www.rvo.nl/svve.

Subsidieregeling voor verduurzaming van monumenten

Bent u eigenaar van een monument? Ook dan zijn er mogelijk subsidies voor het verduurzamen van uw woning. Meer informatie vindt u op www.duurzaam-nieuwkoop.nl/monumenten.

Hulp

Ook voor advies over en het aanvragen van subsidies kunt u terecht bij onze energiecoaches. Vraag een gratis adviesgesprek aan via de website van de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop via www.gcnieuwkoop.nl/energiecoach. Vindt u het prettiger om het gesprek online te doen? Geef dit aan op het aanvraagformulier op de website.

BESPAREN OP HET VERWARMEN VAN UW WONING

Met energiebesparende maatregelen zoals isolatie, dubbel glas en zonnepanelen verlaagt u uw energierekening en maakt u het vaak ook nog eens een stuk aangenamer in huis. Nu de dagen korter worden en de temperaturen langzaam dalen, gaat de verwarming vaker aan. Het is verleidelijk om bij de eerste kou meteen de thermostaat wat hoger te draaien. Bij de meeste huishoudens gebeurt dat in oktober. We geven u een aantal tips.

Met een paar kleine aanpassingen stelt u het moment dat u de verwarming aanzet uit. Daarmee bespaart u op uw energierekening.

Tip 1: Extra laagje kleding binnenhuis

Een inkoppertje, maar een extra laag kleding kan een groot verschil maken in hoe comfortabel het voelt. Naast kleding kunt u ook een dekentje of warmtekussen gebruiken om uzelf warm te houden terwijl u zit.

Tip 2: Maak gebruik van de zon

De zon verwarmt uw huis gratis op. Maak daar dus gebruik van. Laat overdag, als de zon schijnt, zoveel mogelijk zonlicht binnen door gordijnen open te laten. Zodra de zon ondergaat, sluit u de gordijnen om de warmte binnen te houden.

Tip 3: Gebruik kleine bespaarmaatregelen

Warmte-isolerende maatregelen houden de warmte beter vast. Denk aan dikke gordijnen, tochtstrips, radiatorfolie en een brievenbusborstel.

Tip 4: Beweeg wat meer

Blijf niet te lang stilzitten. Als u even fysiek actief bent, verwarmt uw lichaam zich vanzelf op.

BESPAREN MET WARM WATER

Een gemiddeld Nederlands huishouden van ongeveer twee personen verbruikt ongeveer honderdduizend liter water per jaar. Een derde daarvan gaat op aan douchen en baden. De rest aan wassen, toilet en koken.

Met een gemiddelde douchebeurt van 7 minuten verbruikt u 53 liter water. Dit kost zo'n € 0,58 (zonder waterbesparende douchekop). Het grootste gedeelte van deze prijs bestaat uit de kosten voor de energie waarmee u het water verwarmt.

Warm water is namelijk zo'n zes keer duurder dan koud water. Dat lijkt misschien geen groot bedrag. Maar stel dat u met iemand samenwoont en allebei iedere dag doucht. Dan gaat het al om meer dan € 400,- per jaar.

Minder warm water gebruiken

Zuinig met water omgaan is altijd verstandig. Om geld te besparen kunt u het beste beginnen met warm water.

We geven u een aantal tips.

1. Kortere douchen: Vijf minuten korter douchen bespaart zo'n € 100,- per persoon per jaar.
2. Laat de kraan niet stromen.
3. Gebruik een waterbesparende douchekop: U bespaart zo'n € 60,- per persoon per jaar per 7,5 minuten douchen.
4. Was uw haar minder vaak, zodat u korter kunt douchen.
5. Spoel de afwas niet voor, voordat u het in de vaatwasser zet.
6. Was af met een afwasteil: Wast u met de hand af, laat het warme water dan niet stromen, maar gebruik een teil.

KIJK HOE UW BUREN ENERGIE BESPAREN

Heel veel mensen zijn al aan de slag gegaan met warmtepompen, isolatie, zonnepanelen en andere energiebesparende maatregelen. Met het SlimmeBuren overzicht kijkt u eenvoudig hoe u kunt besparen op uw energierekening. U vindt er informatie en ervaringen van anderen die u voor zijn gegaan. Onafhankelijk en gratis.

Meer informatie op www.hier.nu/slimmebuur.

ENERGIE BESPAREN MET ELEKTRISCHE APPARATEN: VERVANGEN OF REPAREREN

2. Mobiele telefoon, laptop of tablet: de productie kost vaak veel energie met vaak zeldzame grondstoffen.

Apparaten met energielabel

Ook keuken-, verzorgings- en klusapparatuur zoals keukenmachines, boren en scheerapparaten kunt u het beste zo lang mogelijk gebruiken. Dit geldt niet voor apparaten met een energielabel zoals een magnetron of oven. Deze kunnen wel zuiniger zijn geworden. Het is voor deze apparaten niet meteen noodzakelijk om ze te vervangen. Maar als ze kapotgaan, is het wel de moeite om te kijken of u er niet beter een kan kopen met het meest zuinige energielabel. Het verbruik van apparaten meet u eenvoudig met een energiemeter.

De meeste apparaten kunt u het beste zo lang mogelijk gebruiken. Gaat er iets kapot? Dan is het vaak duurzamer om het te laten repareren. De apparaten die u het beste kunt repareren:

1. Vaatwasser: vaak één van de grootste energieverbruikers in huis. Als de vaatwasser niet te oud is (controleer het energielabel), kunt u deze het beste laten repareren.

Lenen

Bij apparaten die u niet veel gebruikt zoals klusapparatuur is het stroomgebruik vaak veel lager dan de energie die het kost om deze producten te maken. Deze kunt u dus ook beter laten repareren.

Een goed alternatief voor apparaten die u niet vaak gebruikt is om ze van familie, vrienden of via een platform te lenen.

GA EENS LANGS BIJ HET REPAIR CAFÉ

“Wat als uw cd-speler niet meer open wil? Of uw stofzuiger het niet meer doet? Weggooien kan altijd, maar dat is vaak nog zonde”, zegt Hans Mensch van Gilde Nieuwkoop. “Daarom organiseren wij op drie verschillende plekken in gemeente Nieuwkoop bijeenkomsten van het Repair Café”:

- Elke derde maandag van de maand om 14.00 uur in de bibliotheek in Kaleidoskoop in Nieuwkoop.
- Elke vierde dinsdag van de maand om 14.00 uur in bibliotheek IKC de Vaart in Ter Aar.
- Elke tweede donderdag van de maand om 19.00 uur in de Mettenburcht in Nieuwveen.

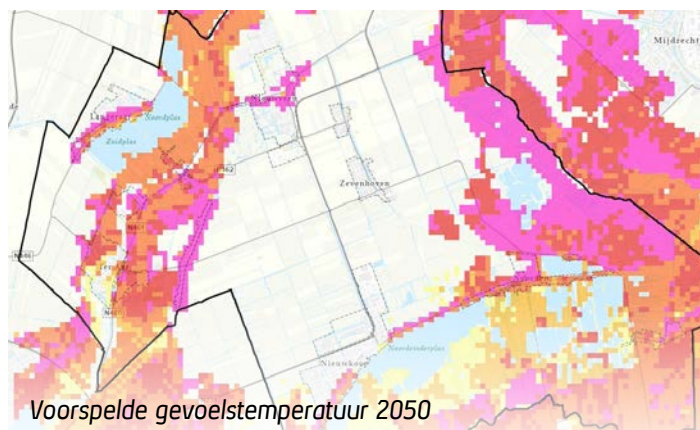
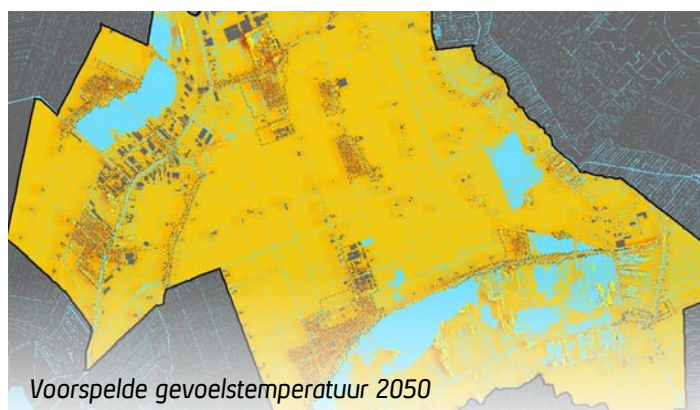
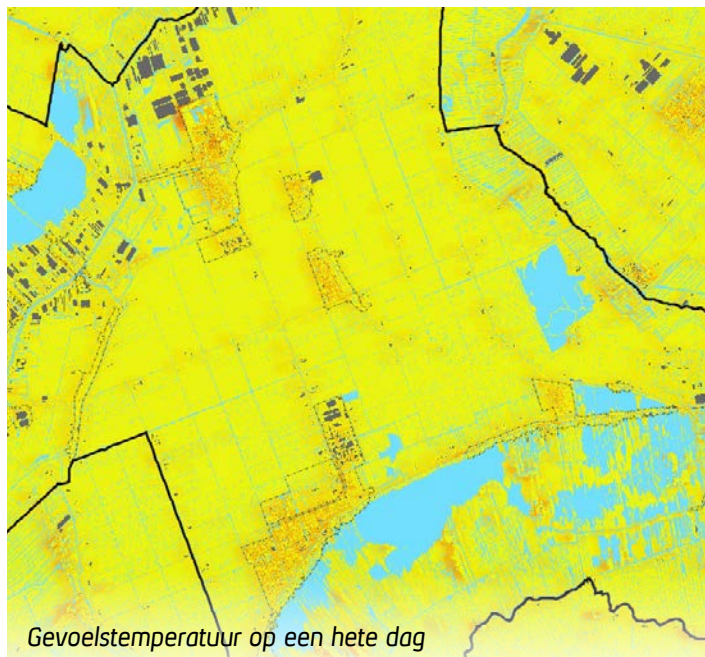
“Wij willen graag spullen repareren die anders misschien op de vuilnisbelt belanden. We werken met een groepje vrijwilligers die hun kennis, kunde en ervaring inzetten om samen dingen te repareren. In gemiddeld zestig procent van de gevallen gaat de bezoeker met een weer werkend apparaat naar huis. Reparatie van apparaten is gratis. Als we een onderdeel vervangen, zijn de kosten wel voor de bezoeker. De reparateurs kunnen vaak precies aangeven wat en welk typenummer daarvoor nodig is en waar dat voordelig te koop is. Op tafel staat een foaienpot, waarin de bezoekers een vrijwillige bijdrage kunnen doen. En wie niets heeft om te repareren, kan altijd een kop koffie of thee nemen. Of kan helpen bij een reparatie van iemand anders”, vertelt Hans Mensch.

Contact

Voor vragen over het Repair Café kunt u contact opnemen via repaircafe@gildenieuwkoop.nl of met de coördinator via corrie.korbee@gildenieuwkoop.nl. Ook vindt u meer informatie op www.gildenieuwkoop.nl/repair-cafe-nieuwkoop. Op donderdag 14 november is het Repair Café aanwezig tijdens de Duurzaamheidsmarkt van 19.00 tot 20.30 uur in het gemeentehuis in Nieuwveen. Kom gerust langs met uw kapotte apparaat.

HITTESTRESS, BODEMDALING EN WATEROVERLAST

We hebben ook afgelopen zomer gemerkt dat de temperaturen hoog kunnen oplopen. Enerzijds is het natuurlijk heerlijk om te genieten van het warme weer. Anderzijds zitten er grote nadelen aan deze hoge temperaturen. Hittestress is een probleem dat vaak onderschat wordt. Blootstelling aan hoge temperaturen zorgt voor gezondheidsrisico's. Langdurig aanhoudende hitte kan leiden tot klachten als vermoeidheid, concentratieproblemen en hoofdpijn. Er bestaat ook risico op uitdroging en oververhitting. In het ergste geval kunnen mensen overlijden.

In Nederland stijgt tijdens hittegolven de sterfte met twaalf procent. Door klimaatverandering gaat de temperatuur in de zomers de komende jaren stijgen. Daarnaast neemt de kans op langere periodes van hitte en droogte toe. Bodemdaling kan een gevolg zijn van verdroging van de veenbodem. Uitdroging van de bodem versterkt het bodemdalingseffect.

Maar niet alleen hitte en droogte is een probleem, er ontstaan verschillende weersextremen. De verwachting is dat we in de toekomst vaker te maken krijgen met extreme neerslag. De hoeveelheid jaarlijkse neerslag neemt toe, net als de intensiteit van de buien.

Klimaatverandering

Om inzicht te krijgen welk effect klimaatverandering op onze gemeente heeft, brachten we een aantal jaar geleden de hittestress, bodemdaling en wateroverlast in kaart. Hierboven is de gevoelstemperatuur op een hete dag in het huidige klimaat in onze gemeente weergegeven. De kaart laat goed het effect zien van schaduw en groen op de gevoelstemperatuur. In de andere kaart geven we de voorspelde gevoelstemperatuur voor het jaar 2050 weer.

Daarnaast is de verwachte bodemdaling voor onze gemeente tot 2050 te zien. In deze kaart is klimaatverandering nog niet meegenomen.

Wilt u meer informatie en een beter inzicht in de kaarten? Ga naar www.duurzaam-nieuwkoop.nl/klimaatadaptatie en scroll naar beneden naar de 'Klimaatstresstest Nieuwkoop'. Hier vindt u een uitgebreider overzicht van de klimaateffecten en informatie over het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het GRP geeft invulling aan de gemeentelijke zorgtaken voor afval-, hemel- en grondwater. Daarnaast geven wij in het GRP aan hoe wij invulling geven aan de doelen voor de klimaatopgave en bescherming van de waterkwaliteit.

Wanneer u een nog uitgebreider inzicht wilt hebben in de klimaateffecten in uw omgeving of op landelijke niveau, dan kunt u de klimaateffectatlas bekijken op www.klimaateffectatlas.nl.

Oorzaken hittestress en wateroverlast

Uit ervaring weet u misschien dat het in bebouwd gebied vaak warmer is dan het omringende landelijk gebied. De kaarten bevestigen dit. De dorpskernen hebben over het algemeen een hogere gevoelstemperatuur en meer wateroverlast. Dit komt omdat bebouwd gebied versteend is. Stenen houden warmte vast en voeren water slechter af. Daarom is het belangrijk dat we met name in versteende gebieden meer groen aanleggen.

De inrichting van de buitenruimte heeft indirect ook effect op het binnenklimaat. Bomen zorgen voor schaduw in huis. Dat voorkomt dat de binnentemperatuur sterk oploopt. Daarnaast zorgt meer groen in uw tuin voor een betere opvang en afvoer van regenwater. Denk hierbij aan het planten van gras en

EEN TOEKOMSTBESTENDIG NIEUWKOOP

We zijn als gemeente aangesloten bij Operatie Steenbreek. Daarmee zetten we in op het vergroenen van tuinen. Operatie Steenbreek streeft ernaar dat een tuin voor elke m² boven de basis van 15 m² maximaal twintig procent verhard is. Wanneer

elke tuin iets meer groen heeft, zoals gras, planten of bomen, is er al een stuk minder hittestress en wateroverlast. Volgens de Steenbreek Atlas, die inzicht geeft in hoeverre gemeenten voldoen aan deze richtlijn, voldoet 9,9 procent van de tuinen in onze gemeente hieraan. Daar is dus nog winst te behalen. Laten we ons samen inzetten voor een groenere omgeving, zodat we een gezond klimaat behouden.

Om aan de slag te gaan met het vergroenen en waterbestendig maken van uw tuin kunt u onder andere terecht op de website van Steenbreek www.steenbreek.nl en www.nlvergroent.nl. Of ga naar www.regionaalenergieloket.nl/nieuwkoop. Ga hier via het kopje 'Woning verbeteren' naar 'Natuur & groen' om inspiratie op te doen over het koel houden van uw tuin, slim watergebruik en het creëren van meer biodiversiteit. U kunt ook de Nationale Tuincheck-app downloaden op uw telefoon om inzicht te krijgen in de huidige staat van uw tuin. Vervolgens krijgt u tips om uw tuin groener en levendiger te maken.

“REGENWATER - ONS VLOEIBARE GOUD”

Donderdag 14 november is IVN-natuureducatie aanwezig op de duurzaamheidsmarkt van 19.00 tot 20.30 uur in het gemeentehuis in Nieuwveen. Natuurgids en tevens ecologisch tuinontwerper Sylvia staat klaar om uitleg te geven waarom regenwater ons vloeibare goud is. Kom te weten hoe je dat vloeibare goud kunt opvangen en waar je het voor kunt gebruiken. Daarnaast geeft zij tips en ideeën om een levendige tuin/balkon te creëren. Want wie is er nu niet in voor veel biodiversiteit in zijn tuin/balkon? Eéntje vol flora en fauna.

INSPIRERENDE ACTIVITEITEN TIJDENS KLIMAATWEEK

Tijdens de Nationale Klimaatweek kunt u veel inspiratie opdoen om uw tuin toekomstbestendig te maken. U kunt zich bijvoorbeeld aanmelden voor de workshop 'Een levende tuin maak je zelf' op maandag 11 november van 14.15 tot 16.15 uur in de bibliotheek in Ter Aar. Natuurexpert Marian van Lekker Groen helpt u op weg bij het inrichten van een levendige tuin.

U kunt ook inspiratie opdoen bij de open tuin in Zevenhoven. Laat u inspireren en kom langs om te ontdekken hoe dit gezin met fulltime werkende ouders en twee jonge kinderen, hun tuin eetbaar maakt en het huis omvormt tot een zelfvoorzienende plek met diverse duurzame aanpassingen. Iedereen kan bijdragen aan een duurzamere wereld.

Daarnaast is IVN aanwezig op de duurzaamheidsmarkt op donderdag 14 november om u op weg te helpen met het opvangen en afvoeren van regenwater in uw tuin. Ook

helpen we u graag aan een boompje voor in uw tuin, om te zorgen voor minder hittestress en wateroverlast. Deze delen wij uit tijdens de duurzaamheidsmarkt. Het gaat om kleine boompjes in pot die u gemakkelijk mee kunt nemen. We hebben bomen van verschillende formaten, zodat deze in de meeste tuinen passen.

Een compleet overzicht van onze activiteiten tijdens de Nationale Klimaatweek vindt u vanaf pagina 17.

“EEN SCHONE LEEFOMGEVING ZONDER ME TE ERGEREN”

De Nieuwkoopse Durske Jacobs gaat voor groen. “Hoe gezellig is het om dit in je eigen buurt met een groepje zwerfvuilrapers te realiseren. Ik vind het heerlijk om buiten te zijn, lekker te wandelen en zonder me te ergeren ‘gewoon’ op te ruimen wat ik onderweg zie liggen.” Dat levert geregeld mooie ontmoetingen op en zo verenigt ze het nuttige met het aangename.

Sinds twee jaar raapt Durske actief vanuit haar zorgen om het milieu. Als ze op pad gaat, gebruikt ze de app ‘HelemaalGroen’ die haar gelopen route registreert.

Wij stellen opruimmaterialen beschikbaar.

Meedoen met Durske? Wandel mee tijdens de Nationale Klimaatweek op maandag, dinsdag en/of donderdag van 12.00 tot 13.00 uur.

Kijk voor meer informatie in het activiteitenoverzicht vanaf pagina 17 of e-mail naar zingeving84@gmail.com.

“KLIMAATVRIENDELIJKE KEUZES GEVEN EEN GOED GEVOEL”

Er zijn volop manieren om uw voetafdruk te verkleinen. Hieronder een aantal tips om aan de slag te gaan.

Consumeren en kleding

- Koop spullen tweedehands, bijvoorbeeld op Marktplaats, Vinted of in de Kringloopwinkel. Ook leuk als uitje met kinderen.
- Ga naar ruilbeurzen. Er is veel aanbod in de omgeving. Zeker rondom Sint, Kerstmis en de seizoenswisselingen.
- Doe een ‘ontspul challenge’. Doe/geef dertig dagen lang elke dag een item weg.
- Al gehoord van de Clothing Loop? Kijk op www.clothingloop.org voor meer informatie en de loops in de omgeving.

Voeding

- Eet eens een dagje zonder of minder vlees. Of probeer een plantaardig alternatief. Wie weet wat voor verrassende smaken u ontdekt.
- Eet lokaal en uit het seizoen. Er zijn kalenders met daarop het fruit en groente van het seizoen. Ook goed voor lokale ondernemers.
- Doe mee aan de week zonder vlees en zuivel. Kijk op www.weekzondervlees.nl.

In gesprek over het klimaat

Stichting KlimaatGesprekken biedt workshopreeksen waarbij u ontdekt hoe u uw voetafdruk verkleint en uw handafdruk vergroot. Uw handafdruk is uw positieve invloed op uw omgeving. Praktisch, ongedwongen en inspirerend. U gaat met elkaar aan de slag met verschillende thema’s. Dat geeft mooie gesprekken en leuke inspiratie om duurzamere keuzes te maken.

De Ter Aarse Rianne Schram is klimaatcoach. “Een klimaatgesprek kan in het groot en in het klein en iedereen heeft daarin zijn voorkeuren. Ikzelf plant graag zaadjes door op een positieve en enthousiaste manier te laten zien hoe het ook duurzamer kan.”

Meer weten over de workshopreeks? Kijk op www.KlimaatGesprekken.nl/workshops.

Klimaatcoach Rianne Schram

KLIMAATWEEK VAN 11 T/M 17 NOVEMBER

Tijdens deze week hebben we extra aandacht voor ons klimaat. Dat doen we met leuke, inspirerende activiteiten. Doet u mee?

MAANDAG 11 NOVEMBER

WANDELING 'ZWERFAFVAL VERZAMELEN'

Tijd: 12.00-13.00 uur
Locatie: De Verbinding 1, Nieuwkoop
Bijzonderheden: Bij slecht weer gaat deze activiteit niet door.

Helpt u mee om Nieuwkoop samen een stukje schoner en daarmee nog mooier te maken? De Nieuwkoopse Durske Jacobs gaat graag met u op pad. Tijdens een gezellige wandeling leert zij u de fijne kneepjes van het zwerfvuilrapen. Wij zorgen voor afvalgrijpers, handschoenen en afvalzakken.

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 14.00-16.00 uur
Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar (achterzijde brandweergebouw)

Waarom elk jaar speelgoed nieuw kopen als u het ook kunt ruilen. Lever uw ongebruikte speelgoed in en ontvang waardepunten waarmee je nieuw speelgoed kunt uitzoeken.

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

WORKSHOP 'EEN LEVENDE TUIN MAAK JE ZELF'

Tijd: 19.00-21.00 uur
Locatie: Bibliotheek Ter Aar
Voor wie: iedereen met een tuin(tje)

Bibliotheek Rijn en Venen organiseert samen met natuurexpert Marian van Lekker Groen een workshop over het inrichten van een levendige tuin. In twee uur tijd krijgt u inspiratie, tips en voorbeelden om uw tuin aantrekkelijker te maken. Want u wilt graag een biodiverse tuin vol vlinders, bijen en vogels, maar hoe pakt u dat nu aan zonder al te veel onderhoud? Bovendien gaat u aan de slag met een schetsontwerp voor uw eigen tuin. U gaat naar huis met handige tips die u helpen om de eerste stappen te zetten.

Ga voor meer informatie en om u aan te melden naar www.bibliotheekrijnenvenen.nl. Klik op 'activiteiten' en vervolgens op agenda en zoek in de lijst naar deze workshop.

DINSDAG 12 NOVEMBER

WANDELING 'ZWERFAFVAL VERZAMELEN'

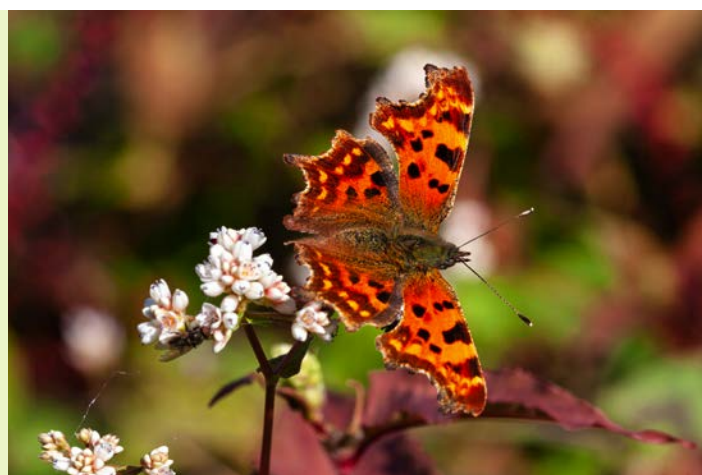
Tijd: 12.00-13.00 uur
Locatie: Gemeentekantoor Ter Aar, Aardamseweg 4
Bijzonderheden: Bij slecht weer gaat deze activiteit niet door.

Zie maandag 11 november voor meer informatie.

WORKSHOP INSECTENHOTEL MAKEN

Tijd: 14.15-16.15
Locatie: Theaterzaal Bibliotheek Ter Aar
Voor wie: kinderen van 4 tot 10 jaar

Stichting Steenbreek organiseert een workshop voor kinderen die een insectenhotel gaan maken. Een insectenhotel is een plek waar insecten zich kunnen

verstoppert en lekker beschut zitten. Komen jullie gezellig knutselen om een fijne plek voor de insecten in je eigen tuin te maken? Wij zorgen voor een hapje en een drankje. U hoeft zich niet aan te melden, kinderen kunnen na schooltijd aansluiten in de theaterzaal van de bibliotheek in IC de Vaart.

DINSDAG 12 NOVEMBER

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 17.00-19.00 uur

Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar
(achterzijde brandweergebouw)

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

FILM 'DE WILDE NOORDZEE' (AL MEER DAN 100.000 BEZOEKERS)

Tijd: 20.15 uur

Locatie: Theater Kaleidoskoop, De Verbinding 2,
Nieuwkoop

Prijs: € 3,50 (inclusief pauzedrankje en
reserveringskosten)

Meer info en reserveren: www.theater-kaleidoskoop.nl ('film')

Documentaire over de Noordzee en het ecosysteem dat onlosmakelijk met ons (vaste) land verbonden is. Het is een ecosysteem dat klappen krijgt van de mens en van de natuur zelf, maar ook weerbaar is en zich steeds aanpast. Maar 'De wilde Noordzee' is ook een mooie dwarsdoorsnede van de indrukwekkende biodiversiteit die huist in de woelige en vaak troebele wateren van het Noordzeegebied.

De aanleg van een windmolenpark zorgt vanwege de herrie die onder water nog verder reikt, voor een enorme verstoring van het marineleven. Maar de stenen 'voeten' van de molens vormen waarschijnlijk een ecosysteem van de toekomst. Er gaan zich schaaldieren en algen op vastzetten en ander leven volgt vanzelf. Peter zegt. "Laat het zand met rust en er ontstaan vanzelf riffen." De mens hoeft niet alleen te ontregelen, maar kan ook mogelijkheden en vertrouwen bieden.

WOENSDAG 13 NOVEMBER

!SPINNRS

Tijd: 10.00-14.00 uur

Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar
(achterzijde brandweergebouw)

Laat u inspireren door alles wat samenhangt met wol en draadjes. Maak uw eigen duurzame breiwool of spin draden van gerecycled materiaal voor een mooi kunstzinnig project. De !Spinrrs barsten van de 'spin'-zin en willen van alles proberen. Bent u een beginnende spinner of juist een ervaren spinster? Neem dan uw wiel, tol en wol mee en doe gezellig mee.

Kijk voor meer informatie op www.triggr.nu/spinrrs.

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 10.00-12.00 en 13.00-16.00 uur

Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar
(achterzijde brandweergebouw)

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

IVN NATUURSPEURDERS KINDERACTIVITEIT: MAAK EEN REGENMETER

Tijd: 14.30-16.00 uur

Locatie: In de Stal van het IVN-gebouw,
Kennedylaan 33a in Nieuwkoop

Voor wie: kinderen van 8 t/m 12 jaar

Ook IVN De Natuurspeurders zet zich in voor het klimaat. De laatste tijd zijn de regenbuien veel heviger. Er zijn ook veel meer overstromingen. Ook in ons eigen land. Door meer groene plantjes en bomen komt dat water terug in de natuur. Kom jij een regenmeter maken? Na afloop trakteren wij iedereen op een biologisch kamerplantje. Die kan je met je eigen opgevangen regenwater water geven. En vind je deze natuuractiviteit enorm leuk, word dan lid van de Natuurspeurders. Zij organiseren namelijk elke maand een natuuractiviteit. Voor meer info, zie www.ivn-nieuwkoop.nl. In verband met een beperkt aantal plekken is opgeven nodig via excursie@ivn-nieuwkoop.nl.

DONDERDAG 14 NOVEMBER

WANDELING 'ZWERFAFVAL VERZAMELEN'

Tijd: 12.00-13.00 uur
Locatie: Gemeentehuis Nieuwveen, Teylersplein
Bijzonderheden: Bij slecht weer gaat deze activiteit niet door. Zie maandag 11 november

JEUGDVOORSTELLING 'DE KLIMAATJES'

Tijd: 15.30-16.15 uur
Locatie: Kaleidoskoop Nieuwkoop
Voor wie: Kinderen van 4 tot 8 jaar

De bibliotheek organiseert een jeugdvoorstelling in Kaleidoskoop. 'De Klimaatjes' is een beeldende voorstelling van ongeveer 45 minuten met drie spelers, poppen en livemuziek. Gebaseerd op de succesvolle prentenboekenreeks 'De Klimaatjes' waarin een groep dieren op eigen en vaak grappige wijze laat zien hoe je je leefomgeving positief kunt beïnvloeden. Deze avonturen brengt CreateStudios tot leven in interactieve, vrolijke, educatieve voorstellingen. Ga voor meer informatie en om u aan te melden naar www.bibliotheekrijnenvenen.nl. Klik op 'activiteiten' en vervolgens op 'agenda' en zoek in de lijst naar deze voorstelling.

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 14.00-16.00 uur
Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar (achterzijde brandweergebouw)

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

REPAIRCAFÉ

Tijd: 19.00 – 21.00 uur
Locatie: Mettenburcht, W.P. Speelmanweg 22a in Nieuwveen

In het Repair Café gaat het om repareren. Door uzelf of samen met iemand die daar veel kennis van heeft. Repareren voorkomt het weggooien van spullen en hiermee de groeiende afvalberg. Het Repair Café is gratis te bezoeken.

Meer informatie op www.gildenuwkoop.nl/repair-cafe-nieuwkoop.

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 19.00-20.30 uur
Locatie: Gemeentehuis Nieuwveen

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

DUURZAAMHEIDSMARKT

Tijd: 19.00-20.30 uur
Locatie: Gemeentehuis Nieuwveen, Teylersplein 1

Wilt u aan de slag met het verduurzamen van uw woning of tuin? Bent u benieuwd welke stappen u kunt zetten om energie te besparen en welke subsidies daarvoor zijn? Heeft u een kapot apparaat dat u graag wilt laten repareren? Of heeft u speelgoed dat nog prima door kan voor een volgende ronde? Kom langs op de duurzaamheidsmarkt en laat u vrijblijvend informeren.

De energicoaches zijn aanwezig om u advies te geven over de stappen die u kunt zetten om uw woning te verduurzamen. Ook zijn er adviseurs die u meer kunnen vertellen over de beschikbare subsidies die u daarvoor kunt aanvragen.

Daarnaast is een natuurgids en ecologisch tuinontwerper van IVN-natuureducatie aanwezig om u op weg te helpen met tips en ideeën voor een levendige tuin en hoe u met regenwater kunt omgaan.

Tijdens de markt delen we ook boompjes uit. Deze kunt u in uw tuin planten om te zorgen voor minder hittestress en wateroverlast. Het gaat om kleine boompjes in pot. Die neemt u gemakkelijk mee en passen ook in de fietstas. We hebben bomen van verschillende formaten, zodat deze in de meeste tuinen passen. U kunt kiezen uit een appelboom, sierappel, vogelkers, zoete kers, Spaanse aak en een lijsterbes. Per huishouden delen we één boompje uit en op=op.

Deze markt organiseren wij samen met de Energicoaches, Gebiedscoöperatie Nieuwkoop, Repaircafé van Gilde Nieuwkoop, IVN Nieuwkoop en Stichting !Triggr.

VRIJDAG 15 NOVEMBER

SPEELGOEDINLEVERMOMENT

Tijd: 14.00-16.00 uur

Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar
(achterzijde brandweergebouw)

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

ZONDAG 17 NOVEMBER

SPEELGOEDRUILBEURS 'UITKIESMIDDAG'

Tijd: 14.00-15.00 uur

Locatie: Stichting !Triggr, Middelweg 5, Ter Aar
(achterzijde brandweergebouw)

Na de inleverdagen is het tijd om nieuw speelgoed uit te zoeken. Voor uw ingeleverde speelgoed ontvangt u ruilpunten. Daarmee kunt u nieuw speelgoed uitzoeken. Kijk op www.triggr.nu/speelgoedruilmarkt.

POPPENTHEATER 'DE SCHARRELAAR'

Tijd: 15.00 uur

Locatie: Kaleidoskoop Nieuwkoop

Voor wie: kinderen vanaf 5 jaar

Theater Kaleidoskoop organiseert een theatervoorstelling. 'De Scharrelaar' is een klassiek maar zeer eigentijds poppentheater. De dieren hebben last van de berg rotzooi die de mensen zo vet veel maken. De dieren helpen elkaar en gaan dan op zoek naar een oplossing voor al dat afval.

Bestel kaartjes via Theater Kaleidoskoop op www.theater-kaleidoskoop.nl. Klik op 'Programma & Reservering' en zoek naar de voorstelling in de lijst.

ZATERDAG 16 NOVEMBER

OPEN TUIN

Tijd: 9.30-10.30 uur

Locatie: Hogedijk 16a in Zevenhoven
(voldoende parkeergelegenheid)

Bijzonderheden: meld u aan door een e-mail te sturen naar joriswondergem@gmail.com.
Maximaal vijftien deelnemers.

"Bent u te druk om met duurzaamheid aan de slag te gaan of weet u niet waar te beginnen? Geen zorgen. Wij zijn twee fulltime werkende ouders van twee jonge kinderen en zelfs met ons drukke bestaan maken we zichtbare stappen richting een duurzamer leven. Daarom nodigen we u van harte uit om bij ons langs te komen en elkaar te inspireren.

We delen graag onze ervaringen en laten u zien hoe we ons huis en onze tuin omtoveren tot een zelfvoorzienende plek. Sinds het voorjaar hebben we uit onze kas, moestuin, kleine boomgaard en (voedsel) bosje bijna al onze groenten, fruit, noten en (eenden) eieren geoogst. Tijdens de rondleiding vertellen we ook hoe we energie opwekken, water gaan opslaan en andere duurzame ontwikkelingen realiseren. We bespreken zowel grote veranderingen als kleine dagelijkse aanpassingen, zoals (heet) composteren, zelf kombucha of brood maken en het gebruik van bokashi-oplossingen die bijna elk huishouden kan adopteren.

Onze zelfvoorzienende plek richten we in volgens de principes van permacultuur. Daarbij creëren we een optimale omgeving voor mens, plant en dier. Zo laten we altijd een extra kooltje staan voor de rupsen of delen we het overschot dat we niet inmaken met anderen. Kom langs voor een inspirerend gesprek, een natuurlijke rondleiding en ontdek samen met ons hoe we kunnen bijdragen aan een duurzamere wereld. We kijken ernaar uit u te ontmoeten."